

În *Le Messenger d'Athènes* de la 28 Maiu, cineva care semnează G. L. A. reia chestia săbiei „Domnului Constantin“, reproducând și această părere a directorului Museului din Turin, unde se păstrează unul din exemplare:

„No. 3835, Turin, 22 Maiu 1911. Monsieur (autorul notiței).

Je vous envoie l'estampage demandé. Mais je ne vous cache pas que dans le catalogue du Musée il y a une note qui réfute l'opinion de (Victor) Langlois; elle dit que le propriétaire du sabre a dû être quelque prince Constantin, portant le titre de αὐθέντης, donné à tout archonte ou noble dignitaire. Le nom et la forme de l'écriture montrent qu'il s'agit d'un prince de Moldavie“.

Anonimul e contra acestei păreri. Se sprijină pe numele de Constantin, care e și al ultimului Împărat bizantin. „Forma literelor“ ar fi nepotrivită cu „vremea când Moldovlahia(!) se găsea supt dominația turcească“ și ar fi aidoma ca în inscripțiile pe marmură sau pe icoane“. Αὐθέντης s'ar explica prin aceia că Paleologul „s'a suit pe tronul Bizanțului în circumstanțe dureroase“ și „a refuzat să fie încoronat la Sfânta Sofia“, Phrantzes el însuși intitulându-l αὐθέντης καὶ Κωνσταντινός. Dacă-și dă în diplome titlul imperial, e „pentru a înălța importanța acestor favoruri“.

Sabia e însă „pentru usagiul personal“, și el „se umilește înaintea lui Dumnezeu“. Ba ea ar putea veni din vremea când Constantin era numai despot. Sabia s'ar fi vândut „cu unul din steagurile lui Mohammed al II-lea“. Și, în sfârșit, icoana Maicii Domnului e a apărătoarei Constantinopolei.

Ingeniositatea acestei argumentări nu resistă la critică. Nicio singură afirmație nu se menține. Iar cunoașterea formelor de grafie și artă în vremea Brâncoveanului îi lipsesc cu desăvârșire autorului.

*

Ioan N. Teștiban, *Dintr'un pridvor cu fresce* [Roman 1939].

E vorba de frescele bisericii episcopale din Roman, care sânt presintate într'o strălucită reproducere 'n colori, datorită, cum se spune cu mândrie în titlu chiar, „Secției de arte grafice a Liceului Industrial din Roman“. A se observa că, și în epoca lui Rareș, Alexandru-cel-Bun, alături de frumoasa Doamnă a lui, e presintat ca foarte bătrân, cu o lungă barbă albă. Foarte interesantă și vederea, *corespunzătoare*, a Cetății-Albe. Alături, a cetății Sucevei, cu turnurile zidurilor. În „Danțul Salomeii“, părechea regală și dregătorii sânt în costumele moldovenești ale epocii (p. 7). Cu privire la inscripțiile românești din pridvor (v. p. 35), ele arată prin aceasta chiar că nu sânt din epoca lui Rareș.

*

Alba-Iulia, Itinerarul turistic, al d-lui Const. H. Economu (Alba-Iulia 1939), va aduce, cu modesta-i presintare, mai ales în ce privește ilustrațiile, un bun serviciu. Ca observații e sigur că „Fehérvár“ e traducerea vechiului nostru Bălgrad, care trăiește încă în gura poporului, deci: „Cetate-Albă“ (p. 6). Dar *numele slav nu poate veni de la un simplu grup de populație, ci de la un Stat, și el nu poate fi decât cel așa-zis „morav“, cuprinzând și Panonia, înlocuitor al celui carolingian, de la care a împrumutat sistemul cetăților* (burguri; pentru Unguri, mai târziu, *vâr*). Deci *acel Stat a pătruns până aici, fixându-și la intrarea în Ardeal cetățuia de graniță contra invasiilor barbare*. E un element nou de introdus în istoria Românilor.

Bună partea istorică, și pentru vremea cea mai nouă. Se reproduc toate bisericile. *Ar fi fost bine să se arăte ce am moștenit și ce am adaus, deosebit*.

*

Din biserica unită din Făgăraș.

Pe zidul din dreapta, sus:

„Cu mila lu Dumnezeu am scris eu numele aice ca să pomenească la sta beserecă, eu, Nica, copilul den casă, care am fost ispravnic mare, m[eset]a lunie 24, 1697“.